

سبب زندگی اسلامی (۱)

خانواده مطهره در اسلام

احمد رضائی و سید رضی سیدنژاد

سرشناسه : رضائی، احمد، ۱۳۶۱ -

عنوان و نام پدیدآور : سبک زندگی اسلامی (۱) خانواده مطلوب در اسلام / احمد رضائی و سیدرضی سیدنژاد تهیه کننده پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام.

مشخصات نشر : تهران: سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۱۹۲ ص.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۹۰۷-۷۳-۸

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : خانواده‌ها — جنبه‌های مذهبی — اسلام

موضوع : زناشویی (اسلام)

موضوع : راه و رسم زندگی (اسلام)

موضوع : راه و رسم زندگی (اسلام) — احادیث

موضوع : زناشویی (اسلام) — احادیث

حسب افزوده: سیدنژاد، سیدرضی، ۱۳۶۲ -

شماره: سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع

حسب افزوده: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ س ۲/ع ۳۰/۱۷/۲ BP

رده بندی دی: ۳۱۴

شماره کت: ۳۳۸۳۳۸

انتشارات دفاع

سبک زندگی اسلامی (۱)

(خانواده مطلوب در اسلام)

تهیه کننده: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (علیه السلام)

نویسنده: احمد رضائی و سیدرضی سیدنژاد

ناظر علمی: محمد شیدینی پاشاکی

ناظران فنی: مهدی حسینی، فرهادرضا رمضانلو، ناصر داودی، اسماعیل ماکفی، حسین ملکی

ناظر نهایی: علی عرب پور

سروراستار: حسین قاسم حمزه ویراستار: علی فلاخی

وایاایش نهایی: سیدعلی یار افشارپور

صفحه آرا: علی نصیرمحمدی

ناشر: مرکز نشر دفاع

چاپ: مرکز خدمات فرهنگی مطهر

نویت و تاریخ چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۵

آدرس ناشر: تهران، میدان نوبنیاد، خیابان شهید لنگری، جنب اداره هواشناسی،

ساختمان شهید مطهری، مرکز نشر دفاع

کدپستی: ۱۶۹۳۶۱۴۳۳۹ تلفن: ۳۳۹۳۰۰۰۶

پست الکترونیک: nashrdefa@fatehnet.net

شمارگان: ۱۷۵۰۰ جلد قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۷

مقدمه..... ۹

درس اول کلیات

۱-۱. تعریف خانواده..... ۱۲

۲-۱. مفهوم تحکیم خانواده..... ۱۴

۳-۱. اهمیت تحکیم خانواده..... ۱۴

۴-۱. جایگاه خانواده در اسلام..... ۱۵

۵-۱. اهمیت تشکیل خانواده..... ۱۹

۶-۱. ضرورت تشکیل خانواده..... ۲۲

۱-۶-۱. محروم شدن از پاداش الهی..... ۲۲

۲-۶-۱. نکوهش پیامبر..... ۲۳

۳-۶-۱. کاهش نسل..... ۲۴

۴-۶-۱. علاقه غریزی به جنس مخالف..... ۲۶

۵-۶-۱. پیشگیری از انحراف..... ۲۸

درس دوم: تحکیم خانواده

- ۱-۲. آثار تشکیل خانواده ۳۳
- ۱-۲-۱. تکمیل دین ۳۴
- ۱-۲-۲. وسعت رزق و روزی ۳۵
- ۱-۲-۳. محبت و مهربانی ۳۶
- ۱-۲-۴. تکمیل و تکامل ۳۷
- ۱-۵. پاک دامن ۳۸
- ۱-۲. عواما استحکام خانواده ۳۹
- ۱-۲-۱. تأییم اسلامی ۳۹
- ۱-۲-۲. اخلاقی ۴۲
- ۱-۲-۳. پدر و مادر همکار ۴۴
- ۱-۲-۴. نظم پذیری ۴۸
- ۱-۲-۵. حسن معاشرت و دوستی متقابل ۵۱
- ۱-۲-۶. عفو و گذشت ۵۳

درس سوم: کارکردهای اصلی خانواده

- ۱-۳. کارکردهای خانواده ۵۶
- ۱-۳-۱. تقرب الهی ۵۶
- ۱-۳-۲. تأمین نیازهای عاطفی ۵۹
- ۱-۳-۳. تأمین سلامت روانی و آرامش درونی ۶۱
- ۱-۳-۴. تأمین و ارضای مشروع غریزه جنسی ۶۴
- ۱-۳-۵. فرزندآوری ۶۷
- ۱-۳-۶. تربیت و تعلیم فرزندان ۷۱
- ۱-۳-۷. تأمین سرمایه‌های فرهنگی ۷۵

درس چهارم: آسیب‌شناسی خانواده (۱)

- ۱-۴. آسیب‌های خانواده ۸۰
 ۱-۱-۴. کم‌رنگ شدن باورهای دینی ۸۱
 ۳-۱-۴. آسیب‌های عاطفی ۸۹

درس پنجم: آسیب‌شناسی خانواده (۲)

- ۱-۵. سایر آسیب‌های خانواده ۱۰۰
 ۱-۱-۵. رعایت نکردن حریم اخلاقی ۱۰۰
 ۲-۱-۵. آسیب‌های جنسی ۱۰۴
 ۳-۱-۵. آسیب‌های تربیتی ۱۰۷
 ۴-۱-۵. آسیب‌های اقتصادی ۱۱۳

درس ششم: آسیب‌شناسی خانواده (۳)

- ۱-۶. سایر آسیب‌های خانواده ۱۲۴
 ۱-۱-۶. شکاف بین نسل‌ها ۱۲۴
 ۲-۱-۶. اعتیاد ۱۳۰
 ۳-۱-۶. اوقات فراغت ۱۳۳
 ۴-۱-۶. مشکلات دوران سالمندی ۱۳۶

درس هفتم: والدین در اسلام

- ۱-۷. جایگاه والدین در اسلام ۱۴۱
 ۲-۷. احترام به والدین ۱۵۰
 ۳-۷. حدود احترام به والدین ۱۵۳
 ۴-۷. آثار احترام به والدین ۱۵۴
 ۱-۴-۷. همنشینی با پیامبران در بهشت ۱۵۵
 ۲-۴-۷. خشنودی پیامبر ﷺ و ائمه ۱۵۶

- ۱۵۷..... ۷-۴-۳. افزایش عمر
- ۱۵۸..... ۷-۴-۴. لذت از زندگی
- ۱۶۰..... ۷-۴-۵. تأثیر بر نسل‌ها
- ۱۶۰..... ۷-۴-۶. ثواب حج قبول شده
- ۱۶۱..... ۷-۴-۷. مرگ آسان
- ۱۶۲..... ۷-۴-۸. کفاره گناهان
- ۱۶۳..... ۷-۴-۹. افزایش مال
- ۱۶۴..... ۷-۴-۱۰. حل مشکلات

درس هشتم: حقوق والدین

- ۱۶۸..... ۸-۱. اطاعت پدیر
- ۱۷۰..... ۸-۲. تواضع و فروتنی
- ۱۷۳..... ۸-۳. نیکی به والدین
- ۱۷۷..... ۸-۴. محبت به والدین
- ۱۸۱..... ۸-۵. دعا برای پدر و مادر
- ۱۸۳..... ۸-۶. دانستن ارزش پدر و مادر
- ۱۸۵..... ۸-۷. قدرشناسی و شکرگزاری در برابر والدین
- ۱۸۷..... ۸-۸. زیارت آرامگاه والدین
- ۱۸۹..... کتابنامه

پیشگفتار

در میان موجودات عالم آفرینش انسان موجودی شگفت‌انگیز بوده و شخصیتی پیچیده دارد؛ این پیچیدگی شخصیت به گونه‌ای است که خداوند کریم در برخی آیات بشر را شایسته بهترین ستایش‌ها و در برخی دیگر، مستحق بدترین نکوهش‌ها می‌داند. قرآن کریم آن‌گاه که انسان را می‌ستاید؛ او را برتر از فرشتگان الهی برمی‌شمارد و از او به عنوان «خلیفه الله» می‌شناسد و زمانی که او را نکوهش می‌نماید؛ او را پست‌تر از چهارپایان توصیف می‌کند. به هر حال، آدمی می‌تواند با تکیه بر بُعد فطری و بهره‌گیری از نور ذاتی‌اش در مسیر هدایت و تعالی انسانی گام نهد و استعدادهای نیکوی خود را شکوفا سازد و از خود شخصیتی عالی و مورد رضایت پروردگار بسازد.

معاونت تربیت و آموزش سازمان عقیدتی - سیاسی وزارت دفاع، با مأموریت «آموزش‌های دینی در حوزه‌های اعتقادات، اخلاق، احکام و ...»

سعی در تعمیق معارف دینی کارکنان خود داشته و به همین منظور، با گروه‌بندی آنان، به هشت گروه شغلی (صنعت و خدمات، بهداشت و درمان، مالی و بازرگانی، بازرسی، اداری، نخبگان، مدیران و خواهران) به اجرای آموزش‌هایی اثربخش، اقدام کرده است.

گفتنی است، در سال گذشته (۱۳۹۴) با انجام فرایندهای نیازسنجی کارکنان، نیازهای سازمانی، شناسایی آسیب‌های احصا شده و نیز با تشکیل کارگروه‌های علمی-تخصصی، با حضور استادان و معاونان تربیت و آموزش اداره‌های عقیده - سیاسی سازمان‌های تابعه وزارت دفاع، جلسات متعددی برگزار شد و بدین ترتیب مراحل درسی تعیین و در کمیسیون‌های مربوط تصویب شد و بر اساس تدبیر فائده‌مآند معظم کل قوا، مبنی بر استفاده نیروهای مسلح از ظرفیت‌های پژوهشگاه علوم و معارف اسلامی امام صادق (ع)، تدوین متون آموزشی به نویسندگان این پژوهشگاه واگذار شد. در فرایند تدوین و نگارش متون، کارشناسان و صاحب‌نظران موضوع‌های مربوط، با عنوان ناظر علمی، بر روند کار نظارت داشته‌اند و پس از طی فرایند تصویب، ناظران فنی و سازمانی نیز مراحل نقد، اصلاح و تأیید متون را انجام داده‌اند.

امید است شما کارکنان گرانمایه و محترم، این فرصت تربیتی - آموزشی را مغتنم شمرده و ضمن بهره‌مندی از آموزش‌های ارائه شده، با اتخاذ نگرش‌های ارتقایی و اغنایی، همکاران خود را در معاونت تربیت و آموزش یاری نمایید.

مهدی حسینی

معاون تربیت و آموزش

سازمان عقیده - سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

بهار ۱۳۹۵

مقدمه

خداوند متعال، جهان هستی را پدید آورد؛ از آسمان و زمین، پرندگان و خزندگان و...؛ و انسان را در راس این مخلوقات جای داد تا با به کارگیری نعمت‌ها و امکانات جهان، به سمت مقام ربوبی حرکت کند. از سوی دیگر، خدای متعال انسان را از دو جنس متفاوت زن و مرد آفرید و به هر کدام نقش‌ها و وظایف جداگانه‌ای داد، که آگاهی به این وظایف و در نهایت عملکرد صحیح، موجب پیشرفت جامعه بشری و همچنین دل به سمت هدف غایی و متعالی می‌گردد.

زن و مرد، در برنامه خالق هستی، حکیمانه با هم و به هم پیوند خوردند. ازدواج این دو بر پایه تعالیم الهی، واحدی را به نام خانواده به وجود آورد؛ و خداوند برای هر کدام نقشی -در این واحد کوچک از جامعه بزرگ- قرار داد؛ حق و حقوقی برای هر یک مقرر فرمود و آثار و برکات فراوانی بر این پیکره کوچک اما سرنوشت‌ساز، مترتب نمود تا بر آن اساس، لحظه به لحظه کانون خانواده مستحکم‌تر از گذشته شود. از سوی دیگر، خانواده در مسیر رشد و تعالی خود با آسیب‌هایی مواجه است که در صورت ندانستن یا نادیده گرفتن

آنها، یا خانواده از رشد باز می‌ایستد یا رشد آن به‌کندی صورت می‌پذیرد یا به طور کلی از مسیر اصلی منحرف خواهد شد. برای نمونه، امروزه یکی از مشکلات اصلی خانواده‌ها، کشمکش و درگیری‌های بین والدین و فرزندان است. فرزندان، گاه با ندانستن یا رعایت نکردن وظایف خویش در برابر پدر و مادر، زمینه ناراحتی آنان را فراهم می‌سازند و با این کار، استحکام کانون خانواده را با چالش مواجه می‌کنند. شناخت وظایف فرزندان در برابر والدین و رعایت حقوق آنها می‌تواند تا حدود زیادی اختلافات خانوادگی را کاهش دهد و فضای سالم‌تر آیز و مطلوبی را در خانواده ایجاد کند. از این رو، در این کتاب سعی شده است که از ژرفای اقیانوس بی‌کران متون دینی، مباحثی استخراج گردد که در جهت استحکام کانون خانواده راهگشا باشد. البته در زمینه خانواده، علما و اندیشمندان محترم کتاب‌های فراوانی نوشته‌اند که بسیاری از آنها برای خانواده‌های محترم ارزشمند و مفید است؛ اما گاه به‌طور گسترده به مباحث خانواده پرداخته شده و مطالب کتاب‌ها به صورت متمرکز پیرامون موضوعی خاص نیست؛ و در برخی از این کتاب‌ها، مباحث متناسب با جامعه امروز نوشته نشده یا از قلم و بیانی نگین استفاده شده است که برای همگان به‌آسانی قابل فهم نیست. در این کتاب ارزش نهاده است که مباحث پیرامون تحکیم خانواده باشد و به موضوعاتی که کانون خانواده را تقویت می‌کند یا آسیب‌هایی که آن را با خطر مواجه می‌سازد، پرداخته شده است. ضمن اینکه تمامی مباحث، به زبانی ساده و روان و با دسته‌بندی مناسب آموزشی عنوان گردیده است تا خوانندگان محترم به‌سادگی و آسانی بتوانند برداشت لازم را از مطالب کتاب داشته باشند. بنابراین، در این کتاب به محورهای زیر پرداخته شده است:

درس اول: کلیاتی درباره خانواده؛ درس دوم: عوامل استحکام خانواده؛

درس سوم: کارکردهای اصلی خانواده؛ درس چهارم، پنجم و ششم: آسیب‌شناسی خانواده و راهکارهای پیشگیری و درمان آن؛ درس هفتم: احترام به والدین از منظر اسلام؛ و درس هشتم: حقوق والدین.

کتاب پیش رو نیز همانند آثار دیگر، به‌طور حتم با نقایص و ایراداتی روبه‌رو خواهد بود که از تمامی اندیشمندان و صاحب‌نظران در این حوزه خواهشمندیم نظرات ارزشمند خود را برای هرچه بهتر شدن این اثر، با ما در میان بگذارند. در پایان بر خود لازم می‌دانیم از تمامی افرادی که در این زمینه ما را کمک و یاری کردند، به‌ویژه پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)، مدیریت متون آموزشی، و همچنین ناشر محترم علمی حجت‌الاسلام محمد شیدینی پاشاکی، تشکر و قدردانی کرده، از خداوند ای ایشان دوام توفیقات را مسئلت نماییم.

نویسندگان

بهار ۱۳۹۵